

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње за иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

НАРОЧИТА КВАЛИФИКАЦИЈА ПРАВНИШТВА у државној служби

а с обзиром на начелну подвојеност административне и судске власти.

(СВРШЕТАК)

Потребно је да једну ствар мало ближе објаснимо. У вези са нашим разлагањем о квалификацији правништва, ми смо нарочито имали на уму интерес њиховог позива са гледишта државне службе, проширујући често интерес тога позива у границама области целокупне јавне службе. Уз то, на таквој основи, и ако је у главном било речи о позиву правништва за државну службу административне и судске власти, било је речи и о правозаступништву. Ради тога потребно је, да се још мало задржимо и објаснимо овакав шири смисао квалификације, какву за наше правништво тражимо.

Још у почетку разлагања означили смо ма и површно пространу област правничког фаха, на који се простире. Прелазећи значајно обим оне области, који обухвата непосредно државну службу, нагласили смо, како се све више уноси потреба за учешће тога фаха и у односе ван области државне службе, а нарочито у област, коју захвата организација самоуправног режима. Практика и програм самоуправних власти, а нарочито с гледишта тенденција наших партијских група и у опште на основи система парламентарне владе, истиче све више захтев шире и нарочите надлежности самоуправних власти не само у ономе, што би јој се начелно, с гледишта локалних интереса, могло признати, него и даље, далеко преко тих граница, у облику т. зв. делегиране надлежности, која би се од државе пренела на самоуправну власт. Остављајући на страну убиствене заблуде, које у нас начелно владају у појмовима начела самоуправе и њене ближе организације, благодаречи

тој околности, што се она све више жели да правда и у облику делегиране надлежности, другим речима: што постоји тенденција, да се њена надлежност све више шири на штету надлежности државне власти — надлежност самоуправних власти постаје често толико пространа и обухвата често такве облике и санкције за њену релативно самосталну примену, да је управо права опасност, да тај режим не постане брзо држава, и да је доста тешка ствар извести њену организацију толико паметно и целисходно, колико је потребно, па да се та установа не изметне у формалну опозицију државне власти и да она ипак све своје тако многобројне функције врши у јавном интересу.

Најбољи пример за овакво стање у развоју самоуправних власти, бар кад је реч о нашим приликама, даје нам организација општина у нас. Тај конгломерат од веома простране надлежности, која је у једном огромном делу беспредметна, тешко би се могао разумети, кад се не би имао на уму специјалитет наших појмова о парламентаризму и начелу самоуправе, која му служи као основа. Далеко од тога, да на овом месту улазимо у дискусију тога питања; доста је било да констатујемо факат, да у нас општинска власт готово ништа стварно и не ради у пословима строго самоуправне природе. Главни део њене врло простране задаће састоји се у главном, у пословима т. зв. делегиране надлежности, у ономе, што начелно припада државној власти, па је разним специјалним законима пренето на општ. власт. Остављамо на страну питање, колико је то у опште за наше прилике потребно, и како би, у случају да таква потреба постоји, требало извести организацију општинске власти; али стоји то, да општинска власт, оваква, каква је у нас до сад по правилу била, у основи нема подобности за успешно вршење своје дужности, за исправну практику тако разнолике и простране надлежности, каква јој припада. Права је заблуда претпостављати и веровати у могућност таквог стања у земљи, у којој се не захтева ни-

каква квалификација ни на најважнији део особља општинске власти, у земљи, у којој се захтева да општинска власт савлађује један огроман законом наметнути део надлежности онда, и да га практикује исправно и „строго по закону“ онда, кад се ни толика квалификација чак ни од општинских председника не захтева колика је потребна, па да он бар закон уме да прочита, да за његов текст зна. Такве законе можемо ми доносити, па их у ствари и доносимо врло често и у великом броју, али они у једном огромном делу остају без практичног интереса. Третирајте ма који део и обим надлежности општинске власти, на пример, правосуђе, и ви ћете се зачудити беспредметности те надлежности, чим и у ствари проучите шта и како наши, а нарочито сеоски судови у том односу раде и с колико резултата; а већ и да не говоримо о локалној полицији безбедности и т. д.

Уз тако компликовану надлежност општинске власти, за коју се, с разлогом, све умесније мора истицати захтев довољне правничке писмености, постоји још и организација окружне и средње самоуправе, са релативно пространом надлежношћу. За правилан развој ове власти, ако се у опште остане на гледишту њене садашње надлежности, веома је потребно имати бар за најважније њене позиције људе са јаким квалификацијом, а у првом реду правничким. Ако то, према садашњем стању, које обележава организацију наше самоуправне власти, и према појмовима, које ми о њој имамо, може и изгледати за сада претерано, неће тако бити и у будуће. Ако се и кад се иоле озбиљније почне мислити о томе, како ће се у нас парламентарни систем владе организovati на солиднијој основи од ове која постоји, те да у истини имамо савремену правну државу, у којој ће бити и више реда и више рада и ауторитета, те да демократија не носи у многим односима обележје демагогије; мора се у организацију самоуправне, а нарочито општинске власти, унети много солиднијег елемента, него што га она данас има. Није

овде место, да ту тему ближе објашњавамо и развијамо. Доста је да на ту околност потсетимо, те да и у њој нађемо разлога за наше раније мишљење, да улога правничка знатно премаша област строго државне службе, кад је реч о правничком фаху. А и за тај део јавне службе, која излази из оквира државне службе, потребно је такође и све ће више бити потребно имати спремне правнике већ самим тим, што и у том делу службе правништво има да практикује послове, који у начелу припадају надлежности државне власти, али које је ова из многих обзира уступила самоуправној власти. Огроман дес послова самоуправне власти има сва начелна обележја државне администрације, и намењена је непосредно интересима државним, те по својој природи треба да претпостављају ону исту спрему, бар код председника општинских, каква се захтева за административну службу правничког фаха у опште. Можда ће много времена проћи, док се у нас појмови о јавној служби, а специјално појмови о самоуправи, као правном појму, толико развију, да она и у ствари добије више карактер правни, а много мање политички, него што је то данас, али се једном тим путем мора поћи. Овакве, какве су, општинске власти не могу постати, ако се жели да оне буду корисне и да у већем делу своје надлежности не буду беспредметне. Већ и сада чују се често гласови о потреби довољно писмених општинских председника, а кад се већ једном на тој основи отпочне тражити квалификација писмености, биће најприроднији развој такве квалификације у правничкој спреми.

Остаје нам да још неколико речи проговоримо о адвокатском правничком фаху. Начелно, о том питању, у нашим приликама, имало би се говорити дуго, а, како ми мислимо, и доста оштро. Али није овде место за специјалан стручни разговор о правозаступништву. Ми лично о тој установи, онаквој каква је у нас, не мислимо добро, и ако налазимо, да је она одвећ важна баш с гледишта јавних интереса, коме треба да служи. Самим тим, хоћемо да нагласимо да њој требају начелне правке, управо начелне новине, које би је у основи побољшале. Без икакве недопуштене тенденције према том реду људи, коме, напротив, у једној добро уређеној правној држави, треба увек да припада угледно место, већ у најбољој намери сасвим искрено саопштавамо наше гледиште и уверење, да је адвокатура, у нас, једна изметнута правничка професија, којој не достаје много. Додиривши је као нарочиту установу, на овом месту, узгред и само у толико у колико је потребно, да главну ствар, о којој говоримо, у смислу ранијих напомена заокружимо, задржаћемо се на њој, у овој прилици, у кратко.

Све оно, што смо раније напоменули као недостатак правништва за јавну службу, кад у њу ступе после свршених факултетских студија, а без накнадне практичне и теоријске спреме, вреди и за адвокатуру. Истина, кандидати за правозаступнички ред полажу неки државни

испит; али, према ономе, како је он организован у нас и према резултатима, које даје, он ни из далека нема услова за један озбиљан државни испит, који би у смислу наших дојакошњих напомена давао гаранције, да адвокатску праксу могу прихватити правници са довољном теоријском спремом. Просечно стање спреме, коју нам показује правништво у тој професији, не иде даље од спреме, коју опажамо код правништва у државној служби. Међутим, оно и у овој професији мора да буде спремно бар у мери, у којој се она с разлогом може захтевати за службу судске власти. Шта више, у том позиву правник треба да има и један плус квалификације која би га обележавала подобним и за службу администрације. Јер, истина, правозаступник у првом реду, па и у главном, има непосредне везе са практиком правосуђа, те му је због тога неизоставно потребна толико јака правничка спрема, колико је потребно да он може да разуме сав смисао судске надлежности, да критички може третирали неисправност судског рада у конкретним случајевима, па самим тим, да га и критичким аргументима корегира; али се адвокатска пракса, а и ако је у првом реду намењена правосуђу, не треба с тим и да завршава. Његова компетенца треба да се простре и на сву област административне јурисдикције и у опште на добро познавање надлежности и практику административне власти у свима односима, у којима она, примењујући законе, може да тангира приватно — правни интерес. А за тако пространу надлежност правничког адвокатског фаха, било би потребно, да кандидати за адвокатуру докажу и нарочиту квалификацију, ако можда и не у оној мери, у којој се она тражи за особље административне државне службе, а оно ипак толико довољно, да се с разлогом може претпостављати, да бар начелно имају услове и за ту врсту дужности. Саданњи адвокатски испит, и с тога гледишта и у опште, и није у озбиљном смислу речи прави државни испит. Незгодно је, а није ни потребно служити се у овом односу примерима. Да адвокатски испит ни с теоријске ни практичне стране нема потребних услова, треба само подсетити на ту околност, да се чак ни по претпоставци не захтева толико и такво сумарно, али системско познавање правне науке, а нарочито јавнога права, колико се и какво може добити само читањем стране литературе. Ван обичних питања, на која и ђак правног факултета треба увек с успехом да одговори, ми бар нисмо наишли на случајеве право теоријског испита, у коме би кандидати на широј научној основи третирали поједине научне категорије. Обична, или, управо, најобичнија правничка писменост, коју даје школа, без икаквих других научних студија, са нешто мало занатлијске правничке рутине, коју даје двогодишња практика код адвоката или суда, сасвим је довољна гаранција, да се адвокатски испит положи с успехом. Због тога, кад се и ако се хоће да приступи реорганизацији установе, намењених усавршавању правништва и побољшању његових ква-

лификација у корист јавне службе, не може се изгубити из вида ни правозаступништво.

Какав треба да је државни испит за адвокатуру, питање је практичне природе, а ми у то питање нећемо да улазимо. Нама је било главно да истакнемо начела, да државни испит онакав, каква ми тражимо, треба да се распростре и на кандидате за адвокатуру, а с нарочитим обзиром на целокупну област њихове професије. И у најгорем случају, државни испит за адвокатуру мора бити исто тако озбиљан, колико и за судије; а с обзиром на позив адвоката и у администрацији, а нарочито у административној јурисдикцији, тај би испит требао да садржи и један плус према државном испиту за судије. Ово нарочито треба да вреди онда, ако би адвокатура давала квалификацију не само за сву службу судске власти, већ и за истакнутије положаје у администрацији правничког фаха.

На реду је да ову расправицу завршимо. Не претендујући на потпуну тачност мисли, које смо изнели, ми смо их саопштили објективно, у границама нашег појимања, у пуном уверењу, да је веома потребно покренути питање о нашем правништву, на основи, која би могла дати повода, да се о њему проговори и више и из стручних кругова.

Ако је писац ових редака могао у том односу ма колико допринети, он је учинио доста, без обзира на више или мање повољан утисак, који би оставио. Имали смо најбољу намеру да о нашем правништву говоримо истину, онако, како је ми опажамо; ако смо у чему погрешних назора и разумевања ствари — од могућности погрешака не ограђујемо се.

Милутин А. Поповић.

О СЛОБОДИ ВОЉЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(НАСТАВАК)

Саморазлог у области промене значи, као што се на основу самог појма саморазлога да лако увидети, промену која сама од себе почиње, која је сама себи узрок. Да ли је и на који је начин могуће таку промену замислити, одговора на ово питање зависи, да ли ћемо допустити могућност слободне воље, или ћемо слободу воље објавити за логички немогућу ствар, овде дакле лежи последње решење нашега проблема.

Да би се могла схватити могућност спонтане промене (спонтана промена значи промену, која сама од себе почиње), треба отклонити две главне тешкоће, које схватању њеном стоје на путу, и које су одувек томе схватању стајале на путу. Прва од тих тешкоћа долази отуда што се *аусолутна* промена, постанак из ничега и ишчезавање у ништа, меша са *релативном* променом, која је постанак из једног нешто и прелазење у друго нешто. Друга тешкоћа пак долази отуда што се *несавесна* промена у спољном материјалном свету меша, кад је питање о могућности спонтане промене, са *свесном* променом

у унутрашњем духовном свету. Кад се порекло обе ове тешкоће увиди и оне уклоне, онда ће се увидети, да је и спонтана промена у непосредној свести, дакле слободна воља, логички потпуно могућа.

Да ли апсолутних промена има или нема, питање је које ми овде не можемо расправљати, јер оно спада у најтежа и најдубља питања Метафизике.¹⁾ Што ми хоћемо овде да утврдимо то је, да кад би апсолутна промена била могућа, да таква промена *неби* ни у ком случају могла бити спонтана. Јер очевидно је да, ако се једна промена састоји у томе што њој нешто постаје из ништа, онда је немогуће да та промена почне сама од себе. Ништа на име не може само од себе прећи у нешто, пошто, док још није постало нешто — а то оно постаје тек променом — оно не постоји, дакле не може ништа ни почети. Обратно могло би иста нешто прећи у ништа — допустивши разуме се да је тај прелаз једног у друго у опште могућ — али би спонтана промена значила би у том случају само уништење бића, а ми у нашој свести са таким спонтаним променама очевидно немамо посла.

Кад се тврди да је спонтана промена у опште немогућа, онда се увек тврди и у томе се састоји прва од оне две горе поменуте тешкоће — да је она зато немогућа, што би представљала у ствари постанак из ничега. Јер, вели се, како може промена сама од себе да почне кад она; пре него што је почела, не постоји, из чега би изишло, да би спонтана промена, кад би постојала, значила промену која постоји пре него што постоји, а то је противречно и немогуће. Међу тим овако аргументирање вреди само, као што смо и ми сами то мало пре извели, за апсолутну промену, која представља постанак из ничега. Таква спонтана промена доиста је немогућа, јер би она доиста морала бити ту пре него што је почела, пошто би ништа морало у ствари већ бити нешто да би постало нешто. Сасвим друкчије пак стоји ствар са променом, која се збива на нечему што је већ ту. У том случају не изазива сама промена као таква себе, већ биће, које је као такво нешто стално и непроменљиво, нешто што не постаје из ничега и не прелази у ништа, изазива промену у себи и на себи, промена почиње сама од себе само у толико у колико је биће само од себе отпочиње, у колико биће, које у себи и на себи такву промену изазива, није приморано никаквом претходном променом да је изазове. Спонтана промена дакле сасвим је могућа кад се она схвати као чисто релативна промена, као промена која се збива на нечему што је стално, јер она у том случају не представља постанак из ничега, већ постанак из нечега што је већ ту, што се само претвара из једног нешто у друго нешто, или што прелази с једног места на друго (кретање).

¹⁾ Ја сам тај проблем расправљао у својем немачком делу „Principien der Metaphysik. I Band I-te Abtheilung. Allgemeine Ontologie und die formalen Kategorien. Mit einem Anhang: Elemente der neuen Geometrie. Heidelberg 1904“ (Erster Abschnitt, Kap. IV стр. 71—124).

Али ма да је истина да се спонтана промена може схватити, чим се промена схвати само као чисто релативна промена, ипак за схватање могућности спонтане промене још је много важније уклонити другу тешкоћу. На име није довољно само, да спонтана промена буде релативна промена на нечему што је већ ту, него је апсолутно нужно, да она буде још и *свесна* промена, и само у неувиђању овога другог услова од стране противника слободне воље и произилази у крајној линији њихово тако тврдоглаво одрицање могућности њене.

Да несвесна спонтана промена није могућа, није тешко увидети, кад се само дубље погледа у природу несвесне промене. Јер несвесна промена значи промену у нечему што себе није свесно, значи промену у бићу које је себе несвесно. Таква промена очевидно је да сама од себе не може почети, јер и ако је сама вечита егзистенција несвесног бића, т. ј. егзистенција његова која нема почетка и свршетка, сасма могућа, ипак промене у таквом бићу не могу никада саме од себе отпочети. Несвесно биће на име није себе свесно, оно није свесно ни могућности промена у себи, те по томе оно није у стању да само од себе у себи изазове промену. Спонтана промена, која би се десила у несвесном бићу, значила би промену која као таква сама од себе почиње, она би значила не промену коју *биће* у себи изазива, већ промену која *саму себе* на бићу изазива, таква би промена била нешто што нема свој супстрат у самом бићу, већ нешто што сасвим независно од бића постаје, таква промена значила би у ствари постанак из ничега, она би дакле значила апсолутну спонтану промену, а овака је промена, као што смо видели, немогућа. Спонтана промена у несвесном бићу представљала би у истини апсолутни случај, нешто чији се постанак апсолутно не би дао схватити, она би представљала, логички говорећи, последњи разлог који не само што нема никаквог разлога ван себе, него никаквог разлога ни у себи, а *такав* последњи разлог логички се *неда* схватити.

Међу тим сасвим друкчије стоји ствар са спонтаном променом у свесном бићу. Свесно биће не само што егзистира него је још и свесно своје егзистенције, оно зна за своју егзистенцију. Знајући за своју егзистенцију оно зна и за могућност промене у себи, и зато за њега нема никакве сметње више, да промену својих свесних садржаја само собом изазове. Они који доказују, да су свесне спонтане промене немогуће, они очевидно не воде рачуна о томе, да придодатак свести бићу мења из основа однос бића према његовим променама: док је год биће несвесно оно очевидно да само себе никако не може мењати, промене су у том случају нешто што је исто тако нужно и независно од њега дато, као што је нужна и сама егзистенција његова, међу тим чим биће постане себе свесно оно постаје свесно нужности своје егзистенције, које нема ни почетка ни краја (ово треба тако разумети, да појединачно свесно биће постаје свесно вечности бића у опште), а

у исто доба постаје свесно и могућности промена у себи, оно постаје тога свесно да су промене нешто што се само на њему збива а што самог њега као таковог у основи његовој не додирује, оно постаје свесно да су промене само релативне а не и апсолутне (само кад би промене на бићу биле апсолутне, не би ни само свесно биће било у стању да их спонтано изазове), ништа дакле не постоји више што би га могло спречити, да спонтане промене у себи не изазива. Свесна спонтана промена *не* представља више, као што је то са несвесном случај, последњи разлог који нема никаквог разлога *ни ван себе ни у себи*, већ она представља последњи разлог који је *сам себи* разлог, она је нешто што је исто тако само собом схватљиво, као што су аксиоме Математике и Логике евидентне истине, она није више случај у *апсолутном* већ само у *релативном* смислу, на име само у толико у колико у својој егзистенцији није одређена никаквим претходним узроком (претходном променом). Ову последњу одредбу свесне спонтане промене, на име да она није случај у апсолутном већ само у релативном смислу, треба нарочито нагласити, јер у њој лежи подлога за решење питања о одговорности. Спонтана промена представљала би, као што рекосмо, само онда апсолутан случај, када би она била могућа и у области несвесног бића, међу тим ако је она могућа само у области свесног бића, онда је свесно биће оно, које ју изазива, оно је њен творац, пошто она без њега не би могла постати, оно је дакле и *одговорно* за њено јављање.

Као што се из ових наших излагања види, закон узрочности је логички нужан принцип само за област несвесних појава Природе, у Природи је доиста спонтана промена немогућа, у њој доиста свака промена мора имати свој узрок у једној претходној промени. Али закон узрочности, који тражи да је узрок свакој промени у претходној промени, не важи и не мора важити и за појаве у свесном Духу, пошто је у свести спонтана промена, као промена која је сама себи узрок, сасма могућа. На тај начин показано је да је дедуктивна форма доказа немогућности слободне воље на основу става узрочности исто тако нетачна као и индуктивна форма његова, и тиме је показано, да је слобода воље сасма могућа. Да она доиста и постоји, из ових се доказа не може извести, то се само може извести на основу првог директног доказа о слободи воље, а чим се обори главни доказ противу слободне воље, доказ на основу закона узрочности, онда је тиме несумњива важност оног првог доказа за слободу воље осигурана, и ми смо у праву закључити, да слобода воље доиста постоји.

Са законом узрочности, чија је безизузетна важност у области природних појава, као што видесмо, несумњива, стоји у непосредној вези закон о постојанству снаге или енергије, који гласи: *сума актуалне и потенцијалне енергије у природи стална је количина* (под актуелном енергијом разуме се енергија кретања, а под потенцијалном енергија мира). Кад би се и

потенцијелна енергија схватила као енергија кретања, онда би закон постојанства енергије просто значио, да је сума промена у природи стална количина, да су све промене, које су у једноме моменту у природи дате, по броју своје истоветне са променама претходног момента, да оне све престављају само нове облике тих пређашњих промена, што опет ништа друго не значи до оно што и сам закон узрочности каже, на име, да је свака промена у природи одређена претходним променама, да се дакле не може јавити никаква промена у природи која би била сасвим нова, која не би имала свога разлога у претходним променама. Закон постојанства енергије следује дакле непосредно из самог закона узрочности и преставља у ствари само други израз његов.

(наставиће се)

Д-р Бранислав Петронијевић.

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ по старом српском законодавству

(НАСТАВАК)

Најлепши пример за каменовање у нашем народу налазимо у приповетци Вукавит. Врчевића „Грозна осуда на смрт заручника и заручнице. (истинит догађај окол 1770. у једној општини которскога окружја).

У овој приповести испричано је како су се заволели и заручили девојка Милица и момак Милутин. Али пре венчања ово двоје младих погреше и Милица остаде трудна. То се прочује и народ се скупи на скупштину, да се лечи „тежак гријех.“ На скупштини је и попа сеоски. Народ слуша а поп говори између осталог и ово: „...Ако ви браћо велите да „тражимо овој работи лијека и од два „зла бирамо мање, а то да Милутина и Милицу пошљемо из нашега мјеста па да „им запретио да више никад не метну „ноге у наше мјесто, свијет је простран, „па нека се вјенчају гдје знају, а живу „како могу, само да Милица не помани „копиле у нашем мјесту. Позовимо њихове родитеље и кажимо им, па ћемо „чути шта говоре. Не шћену ли на ово „пристанут, зло по њих и наопако!... „Књига пише (чита из Мојсијева закона) „да се и дјетић и дјевојка каменују. Но „промислимо, браћо, на Бога и на саме „себе, је ли много већи гријех усмртити „три душе али их прогнати из нашега мјеста. Ето вас, а ето њих а лиши (осим мене и моје душе!...“

Сутра дан, по изгреву сунца, на глас звона састану се сви домаћини из села. На скупштину дошли су и родитељи обадвоје заручених. Ни Тодор отац момачки, ни Стеван отац девојачки не знају за грех своје деце. Чуде се шта је и што се народ окупио на глас звона у радни дан. Сваки ћути и чека да поп или капетан места онога запита. И тако ће поп почети:

„Камо вас, Тодоре и Стеване, сретњи па несретњи пријатељи? Ви се скоро о-

пријатељисте и заручите вашу дјецу, као свуда по земљи и по свијету... Враг (налетос га било и далеко му кућа) никад о добру не ради, него се облијескоди око криштене душе, превари Милутина и Милицу, те прије венчања падоше у тешки гријех... Народ не хоће да с њима дијели гријеха ни срамоте, него смо вас знали, да вас питамо, хоћете ли се данас за вазда лишити вашег порода. Нека иду из нашега мјеста далеко гдје год знају, па нека се венчају и живу како им буде суђено. Не пристајете ли ви, знадите да народ хоће... хоће... ма што ћемо вам крити али мучати? него хоће да их каменујемо. Тако наша књига пише и закон заповиједа. Јели овако, браћо? зборите!“

— Тако, повичу сви, а од треће руке никако!

И Тодор и Стеван се скаменише, и оборили очи преда се. Тодор кад и кад погледује на Милутина кривим оком, а Стеван на Милицу кривим и кривим. Свјест им се затупила, а снага гину... шуте упртим очима у долину. На лицу им се види како им је ова ненадна брука и срамота на срце панула. Проста за њих по сто пута турска сабља а по хиљаду пута душманска пушка!

Поа: „Зборите, људи! Није дошао оволики народ, да вас очима мјери и да у радни дан дангуби!...“

Упитаће Тодор Стевана: „Је ли истина, Стеване, мој несретњи и несуђени пријатељу, да ти је шћер бређа, и знаш ли с ким?...“

— Паски ми брата душа испала, а земља ми кости изметала, као Арији безумноме, одговори Стеван, ако ишта више по мртви за то знам, а још мање с ким. Ама ако је, наставиће Стеван, личим се од ње јутрос за вазда. Волији сам с мојом браћом поштено, но са шћером срамотно живјети. А ти?

И ја се од мога сина личим! Ако је и јединак, волији сам поштено за њим кукати, него с њиме срамоту дијелити.

Капетан мјесни: „Казуј, Милице, с ким наде у гријех.“

Она шути, и одговориће.

Милутин: „Са мном! Ја исповиједам пред Богом и народом њезин и мој гријех. Ако сам се преварио, свој сам образ, а ничији други, одрио. Ја ћу је вјенчати као моју, па кад ја гријех и срамоту на себе мичем, за што ћете ме гонит по свијету?..“

Народ: „А гдје ће ти се обродити жена, и куда ћеш с копилетом што се роди?...“

Милутин: „У мојој кући, а неће у ниједној вашој. Сад што хоћете, људи, од мене?...“

Не даде му народ одушити, но се узруја и ускушља као ждралови у густу облаку. Стаде га велика граја и вика:

— Под камење, под проклету гомилу!

Поче звоно умртачко тинкати. Народ, у колико би се три пут прекрстио, околи Милутина и Милицу, држећи по кам у руци. Завикаше Тодору и Стевану:

— Ако сте наша права браћа и образни људи, ви се први на њих баците каменом. Нећете ли, оно ћемо вас одлучити из брацке и претом показивати.

Није куд камо ни чекања: Тодор се први баци каменом на Милутина, а Стеван на Милицу, па свак за њима. Обојица остадоше под гомилом, гдје ће им кости иструнути чекајући ускрсење мртвих.¹⁾

Осим каменовања за лажно сведочење, за бракомство и преступ против морала у нашем народу каменовање су у извесним крајевима и жене, за које се мислило да су вештице, јер народ прост вјерује да су оне криве помору деце. Да би се познало које су вештице и колико их има, те да се могу казнити, народ у Херцеговини, Црној Гори и Боци Которској, како описује Вук Врчевић, овако поступа:

„Скупи се село, ко год пушку носи, „па сеоски старешина отпочне: „Видите „ли, браћо, да нам се помете траг од бездушних хрдорога и крсташаца. Бог им „судио. Сутра рано свак своју жену и „мајку, као што ћу и ја моју, доведите „на ријеку, да их у воду бацамо, да видимо које су и да их каменујемо, или „да нам се закону да неће више зла чинити.“²⁾ Осим овога В. Врчевић износи и својој приповести: „Требињски суд и хришћанске вјештице“ један истинит догађај из 1846 године износи о каменовању ово:

„Ја знам, вели ту неки Аци Мустафа, „да су два пута наши стари у мом животу, кад је помор у њеци бивао, бацали „влахиње у ријеку, па која би потонула, „знали бисмо да није вјештица, а која „би поврх воде плутала, сваку смо каменовали, ње и дан данас леже под проклетом гомилом.“³⁾

Каменовање примењивано је у Херцеговини и у Босни још прве половине XIX столећа. За то ћемо овде навести два примера. Тако кад оно 1813 године босански везир Али паша Силихтар звани Деренделија војеваше против мостарскога ајана Дадића, заповеди сребрничком паши да с једном јаком четом иде против Мостара. Сарајлије озлојеђене на то стигну пашу Сребрницу у Горанима на Неретви, победе га, ухвате и каменују као издајника.⁴⁾

Други пример имамо у Сарајеву, који се догодио 1. јануара 1827 године. Кад су прваци јаничарски решили да начине уговор да се одупру укидању јаничарскога оцака у Босни и Херцеговини и кад је требало тај уговор подписати и ударити на њега печате, успротиви се томе Мустава Нурудин ефендија, заступник „некибул-ешрафа“ у Сарајеву, те не само што не хтеде дати свој потпис, већ

¹⁾ Целу приповестку, од које сам навео овај завршетак види у В. Врчевића: „Народне приповијести и пресуде из живота по Боци Которској, Херцеговини и Црној Гори“. Дубровник. 1890. Стр. 153—170.

²⁾ V. Bogišić Zbornik prav. običaja etc. Стр. 561.

³⁾ В. Врчевић: Низ Српских приповиједана. Панчево. 1881. Стр. 94. види и стр. 328. и 63.

⁴⁾ Види М. Вукићевића. Знаменити Срби Мухомеданци. Стр. 93.

пред самим јаничарима здоби печат свој у комадиће. Да застраше остале прваке и њихове присталице заспу га у камен 7 цемазул-ахара 1242 год. (1. јануара 1827 године.¹⁾

(наставља се)

Миленко Вукићевић.

ШЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС за криминалну антропологију

(НАСТАВАК)

в) Научна полиција.²⁾

Питање о организацији полиције према научним принципима криминологије, одавно је већ на дневном реду. Још са развојем криминалне антропологије, која је у последњој четврти прошлог века створила читава револуцију у научном свету својим појмовима о злочинцу, злочину и његовим узроцима, осетила се потреба за озбиљном реформом полиције, као установе, која има врло великог утицаја на растење и опадање криминалитета. Потребу за овом реформом први су истакли италијански криминалисти: *Ломброзо*, *Алонџи*, *Фери*, *Роси* и *Ничефоро*, а њима су се убрзо придружили и криминалисти осталих земаља. Идеја о реформи полиције у изложеном смислу на овај начин све се више и више ширила, док најзад није постала предметом озбиљне дискусије на шестом конгресу међународног удружења за кривично право, који је одржан у Линцу августа месеца 1895 год., и на коме је, поред осталих, донет и овај закључак:

„Да би криминални органи мало боље одговарали својим дужностима, желети је да поред текстова кривичног закона буду што боље и темељније упознати са главним узроцима злочина, особеностима злочиначког света и најчактичним начинима за истраживање злочинаца и примењивање казне“.

У место простих извршилаца закона и најобичнијих представника силе, нова криминологија захтевала је и захтева: да полицијски органи буду људи од идеје и иницијативе, који ће се старати да изналазе узроке злочина и средства за њихово сузбијање,

Беч је био први који се, одмах по свршетку конгреса, одазвао овој његовој жељи отварањем криминалистичког курса за ученике права. Бечу је убрзо следовао Лион са професором *Логасањем*, па и Рим са *Салватором Отоленгијем*, који је у обим својих судско-медицинских предавања на универзитету у Риму, унео и нарочити одељак о полицији и њеним дужностима са гледишта савремених криминалних наука.

Ну *Отоленги* се није само на овом заставио.

Налазећи за потребно, да своје теоријско предавање пренесе и на практичан терен, а полазећи са гледишта да сваки

орган сигурности мора, пре свега, темељно знати све оно што се односи на злочине и злочинце, *Отоленги* је јуна месеца 1902. год., у споразуму са тадашњим министром унутрашњих дела, основао нарочити практично-теоријски курс за све полицијске органе у престоници Италије.

После очигледног успеха, који је овим предавањима постигнут, надлежни фактори сматрали су за потребно да при министарству унутрашњих дела установе сталну школу за све почетнике у полицији. Прва обавезна предавања држана су од 1. априла до 31. јуна прошле год., и на њима су изучавана ова питања:

1. О општој идентификацији.

Предавања која су се односила на ово питање, имала су за циљ да слушаоце упознају са свима могућим врстама описа, а то су ови:

а.) *опис соматолошки*, који се састоји у означавању етничног, асиметричног, урођеног и у опште ненормалног типа.

У обим овог описа улазе и тако зване *живе слике* (*portrait parlé*), које су врло корисне за телеграфску службу описа, као и сва дескриптивна и дактилолошка обавештења;

б.) *опис фотографски*, који се састоји у примени фотографије за идентификацију и трагање, и познавању техничког дела судске фотографије;

в.) *опис антропометријски*, који се састоји у изучавању бертилонажа;

г.) *опис органски*, који се састоји у означавању начина хода, говора, особине рукописа, осетљивости и органских функција у опште;

д.) *опис психички*, који обухвата интелигенцију, вољу, осећаје, моралну свест, темперамент и карактер, и најзад

ђ.) *општи опис*: биографија индивидуе, њено место рођења, моћ наслеђа, наклоност раду, породици, пороцима, затим њене болести, склоности и т. д.

2. О специјалној идентификацији,

која је обухватала:

а.) *разликовање и изучавање опасних класа злочинаца, а нарочито изучавање душевно болесних.*

б.) *разликовање и изучавање злочинаца према њиховој природи и врстама злочина, и*

в.) *практичну примену закона о јавној сигурности.*

3. О месту злочина.

У обим ових предавања улазило је детаљно изучавање:

а.) *доказа*, односно пута и начина да се они открију и прибаве, и

б.) *трагова*, како за злочине против личности тако и за злочине против имовине.

4. О истраживању злочинаца у ова три случаја:

а.) *кад су познати;*

б.) *кад су за собом оставили трагове, и*

в.) *кад су сасвим неизнати, и најзад.*

5. О раду и организацији службе сигурности:

Одељак овај односио се на уређење архиве, класифицирање картона, састављање криминалних календара, криминалне географије и т. д.

Поред чисто теоријске стране ових предавања, којима је руководио сам *Отоленги*, она су се још одликовала и својом практичном применом коју је изводио д-р *Гастри*, комесар полиције у Риму.

Овим практичним вежбањима нарочито се тежило да се слушаоци што боље упознају са системом Бертилоновим који допушта, као што је познато, да се најлакше уоче сви карактерни знаци једног злочинца, што је од неоцењене користи за његово истраживање.

Не мања пажња обрађена је и на *дескриптивни* (описни) опис, за чију су практичну употребу била удешена нарочита телеграфска тражења у групи од неколико хиљада фотографија. Добивени резултати испали су на опште задовољство.

Поред свега изложеног, школа је располагала и са једним лабораторијумом, у коме су се налазили сви могући инструменти за мерење физичких и психичких функција, даће велики број фотографских апарата, микроскопа и т. д.

* * *

Захваљујући *Отоленги-у*, и у самој полицијској администрацији учињен је знатан напредак.

Напредак овај састајао се у установљењу нарочите, тако зване *биографске карте*, која допуњује акта сваког окривљеног.

Карта ова, истина, била је у употреби и пре *Отоленги-а*, али без икаквог научног и са врло мало корисног циља. Да би се постигло и једно и друго, било је потребно изградити је и допунити у духу савремене криминалне науке, а ово је урадио *Отоленги*.

Нова *биографска карта*, која у целој Италији важи од 1. јануара 1904. год., састављена је из ових рубрика:

а. *Општег дела*, у коме су подаци о фамилији, настави и економским приликама оптуженог;

б. *Антропометријског описа*, који је изведен по систему Бертилоновом;

в. *Особених знакова*: младежи, посекоине, брадавице, тетовирани знаци, важније опомене и т. д., и

г. *Дескриптивног описа*, удешеног по систему Бертилоновом за *живе слике*.

Ова рубрика обухвата само најкоректније знаке оптуженог, то јест оне који нису изложени променама а могу се лако уочити, као што су н. пр. означавање о не-обично великом носу, уху, кривим устима, осуство руке, ноге и т. д.

д. *Психичких особина*, које обухватају, по нарочитом реду, најглавније манифестације психичке личности оптуженог, почињући од интелигенције па до воље и морала;

ђ. *Биографских података*, из којих треба се види: *фамилија* и *њене особине* (душевно стање, економске прилике, мора-

¹⁾ Safet beg Bašagić Redžepašić. Kratka uputa u prošlost Bosne i Hercegovine. Sarajevo. 1900. Стр. 135.

²⁾ Реч је само о полицији сигурности.

детет), детињство, младост, све важније промене у животу, даље болести: физичке, нервне и т. д.

Нарочита рубрика резервисана за раније осуде које се бележе по хронолошком реду, и

е. Место за фотографију и отиске прстију (опет по систему Вертилоновом).

* * *

Једновремено са Отоленгијем, и професор Ничефору отпочео је у Лозани држати нарочита предавања о криминологији и научној полицији. Програм ових његових предавања може се, у главном, поделити на ова три дела:

I. Узроци криминалитета.

Узроци ови по Ничефору тројаки су: географски, социјални и индивидуални.

Изучавање прве категорије узрока предмет је социогеографије, и почива на познатом факту: да се физио-психолошке манифестације, које су у вези са физичким или душевним надражајима, увећавају са топлотом и смањују са опадањем температуре.

Убиства, разбојништва, самоубиства, повреда дисциплине у затворима, наступи лудила, злочини против обичаја, велики политички догађаји, — све то подлежи осцилацијама термометра и барометра.

У кратко, овај први део Ничефоровог програма обухватао је:

а.) упоређење криминалне статистике земаља топлех са оном земаља хладних;

б.) упоређење криминалитета између топлијих и хладнијих крајева једне исте земље;

в.) упоређење криминалне активности између становника исте расе и земље, али у разним зонама температуре,

г.) упоређење криминалне статистике у једној истој зони и раси за време зиме и лета, и

д.) упоређење осцилација температуре у току неколико узастопних година са осцилацијама криминалитета у истом времену.

При изучавању социјалних узрока, обраћена је нарочита пажња на однос, који постоји између овога и земљорадничке производње, цене животних намирница, индустрије, радничке наднице и трговачког покрета.

Што се тиче индивидуалних узрока, они су посматрани и изучавани са ова два гледишта:

а) органског, које се састоји у испитивању општег стања здравља злочинчевог, његовог органског развика, органских карактера лубање, лица и своју тако званих знакова дегенерације, и

б) психолошког, које обухвата изучавање осетљивости, активности, интелигенције, свести и осећаја.

II. Спречавање злочина.

Предавања ова обухватала су:

а) мере превентивне и

б) средства за поправку.

III. Криминална политика.

Поред обавештења и надлештвима и чиновницима, у обим ових предавања улазило је:

а) испитивање места злочина;

б) испитивање леша убијеног;

в) истраживање трагова;

г) затварање кривца и констатовање његове идентичности, и

д) утврђивање психолошких мотива који су руководили окривљеног да изврши злочин.

* * *

Без сумње по угледу на Рим и Лозану. и шпанска влада установила је у Мадриду редовну криминалошку школу за судске и полицијске чиновнике. Краљевски декрет о томе објављен је 12. марта 1903. год., а програм наставе овај је:

а) кривично право Шпаније;

б) уређење казних завода;

в) превентивне мере;

г) криминална антропологија, антропологија, антропологија, педагогија и криминална статистика.

Поред овога, школи је придодат и један лабораторијум, затим библиотека и музеум. Професорима пак стављено је у дужност, да стално прате развика криминалности, као и да сваких пет година предузимају путовања по иностранству, разуме се у научном циљу.

Предавања у школи трају две год., а за пријем у исту изискују се претходни испити из ових предмета: историје, географије, физиологије, хигијене психологије, морала и обичајног права.

Најзад је прошле год. и у самом Паризу, на универзитету, отворена криминалистичка школа (Ecole des études pénales), у којој универзитетски професори права и судске медицине држе предавања из ових предмета: криминологије, науке о казним заводима, кривичног права и поступка, судске медицине и науке о душевним болестима. Предавања у овој школи трају два семестра, а за редовне слушаоце примају се правници са положеним факултетским испитом. За странце, који уче или су учили правне науке ван француске, потребно је још и специјално одобрење универзитетске управе.

Отварању ове школе претходио је конгрес француске групе међународног удружења за кривично право, који је одржан у Паризу јуна месеца прошле год., и који је изјавио жељу:

1. Да се на правним факултетима организују нарочита предавања за теоријско и практично изучавање криминалних наука у опште, и

2. Да сведоци о овој специјалној настави, издате од стране надлежних професора, буду узете у обзир приликом постављања и аванзовања чиновника.

(наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

ПОУКЕ И УПУТИ

Један случај неумесне примене става другог § 375. а. кривичног закона.

М. Б., земљоделац из Вукићевице, молбом од 17. новембра 1904. године представило је: да је власт среза посавског у 1902. години, за наплату његових кривичних трошкова, продала његово земљиште звано „Липовица“ и исто уступила М. Р., из Вукићевице, али да је од те земље ипак остао извесан простор њему — М. Б. — на уживање, који му је простор М. Р. заузео и себи присвојио, — па је тражио, да среска власт изашље једног свог чиновника и М. Р. по мерама у тапији преда шта му припада, а остатак да преда њему на слободно уживање.

Изласком на лице места, у присуству молиоца М. Б., М. Р. и присутних грађана, а по премери целе њиве „Липовица“, нађено је, да она има дужине 486. мет., док по списку пописа и по самој тапији М. Р. је купио дужине 275. мет., те према томе молиоцу М. Б. остаје 211. метра дужине.

Сем тога, среска власт у свом решењу Бр. 14883. вели, да је нађено и то, да су, у времену кад је ова земља узимата у попис, или намерно или омашком пера, у мери стављени са источне стране: граничари Радивоје Р. и Рафано А., док је требало да дође граничар — сопственик М. Б., па тек на његовом заоставштем имању да буду са источне стране поменути граничари.

С тога среска власт, налазећи, да је према изложеном М. Р. заузео од молиоца М. Б. земље у дужини 211. мет., а у ширини 45. и 30. мет., решењем својим од 19. фебруара 1905. године № 14883., одлучила је, да жалитељ одмах уступи молиоцу М. Б. напред показани вишак земље у својину, што ако не учини, поступиће се с њим по § 375. тач. 1. и 2. кривичног закона.

Ово решење среске власти одобрило је начелство округа ваљевског, а решење овога Министар Унутрашњих дела својим решењем од 18. јула 1905. год. П. № 18054.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је: да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Као што се види из акта овог предмета, по представци тужитеља М. Б. од 17. новембра 1904. године, упућеној начелнику среза посавског, да му је жалитељ М. Р. обзиратио извесно парче његовог земљишта у месту званом „Липовица“, увиђајем полицијске власти од 19. фебруара 1905. године констатовано је на лицу места: да жалитељ М. Р. притежава за 211 метра у дужини, веће земљиште у поменутом месту, него што је тужитељу М. Б. продато на јавној лицитацији према списку пописа суда општине орашачке од 3. августа 1902. године, и тапији од 12. децембра 1903. год. № 26.174., коју је првостепену ваљевски суд издао купцу — туженоме М. Р. на купљено земљиште.

Према оваком стању ствари полицијска власт била је дужна претходно да

оцени: да ли је државина спорног земљишта, од стране туженога, савесна у смислу § § 200., 202. и 203. грађанског закона, или не; и да ли с обзиром на ову околност стоји према њему дело из § 375. а. тач. 2. кривичног закона. Ако би полицијска власт при оцени овог питања нашла да постоји поменуто дело, онда је била дужна по овом пропису законском поступити, у противном, да по оцени доказа обеју парничних страна, у смислу треће тачке наведеног § 375. а, одлучи: која ће страна, као јача, остати у државини спорног земљишта до свршетка спора о својини, а слабију страну по прописима закона о поступку судском у грађанским парницама упутити на спор надлежном грађанском суду.

Како у овом случају није овако поступљено, него је средња власт решила да жалилац уступи тужиоцу спорну земљу у својину, за шта су, по чл. 146. Устава, надлежни само судови, то је и решење начелства окружног и ожалбено решење Министрово, којим је ово решење одобрено, неправилно.

Ово саветско посматрање усвојио је и Министар унутрашњих дела.

Одлука Државног Савета од 12. маја 1906. године № 3646.

М. В.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I.

И ако смо неколико пута до сада нагласили, да ћемо одговарати само на она начелна питања општинских судова и општинских и државних службеника, која су у нераздвојној вези са њиховом службом и потичу из ове, опет су нам долазила питања, која прелазе овај обележени круг, и носе много пута карактер чисто политичких расправа.

Поводом овога опет наглашавамо свима онима, који би се са питањима обраћали, да се крећу у границама обележеним ранијим нашим напоменама, јер се иначе неће на друкчија питања давати одговори.

II.

С. Ј. општински писар пита:

Павле Павловић из Карановца, изјавио је жалбу на пресуду овога суда, донету по III части кривичног закона.

Пресуда је изречена и саопштена 1. јуна ове год., те је последњи дан за жалбу био 4. јуни — недеља.

Међутим, жалилац је требао жалбу пошти на повратни рецпис 5. јуна, у понедељак, кога је дана и у суду примљена, дакле првога дана иза празника.

Суд се сада налази у недоумици: да ли је ова жалба благовремена или не, кад је поднесена четвртога дана по саопштењу, јер је трећи дан био недеља, када се у општ. суду није радило, па зато моли уредништво за потребно обавештење по овоме.

— На ово питање одговарамо:

Ово питање расправљано је до сада неједнако од стране судова.

Неки првостепени судови налазе, да је жалба благовремена и онда, кад је дата одмах иза празника, нарочито кад су пресуде донеле сеоске општине, које по чл. 90. зак. о општинама не морају радити празником, јер такво правило поставља и § 15 кривичног судског поступка, те се и рокови по иступним делима имају нормирати по овим правилима, када § 15 и 16. полиц. уредбе ништа не говоре о оваквим случајевима.

Други опет судови налазе, да је законодавац, доносећи измене § 15 и 16. полицијске уредбе, нарочито одступио од принципа постављених у § 15 кр. судског пост. и рок за жалбу везао три дана, без обзира на то, када ће пасти тај трећи дан, т. ј. хоће ли бити празник или не, јер је са установом општинских пошта створена могућност, да се жалба предаје и празничних дана.

Само уредништво на страни је оних првих судова, који налазе да се жалба може дати и четвртог дана, кад је трећега дана празник и општински судови не раде.

У осталом ову жалбу ипак треба спровести првостепеном суду, па ће он ценити благовременост жалбе.

III.

Писар општински С. К. пита: шта ће да ради са оним грађанином, који неће да положи заклетву по једном грађанском спору у смислу извршне пресуде, него сада тражи да се у заклетву унесе и неке друге ствари, које из основа мењају саму пресуду и суштину онога што је њоме утврђено?

— На ово питање одговарамо:

Кад је пресуда, којом је суђен извештај грађански спор постала извршном, и остало да се заклетвом туженог коначно приведе крају, па се он на дан одређеног рочишта за полагање заклетве неће да закуне о ономе, што је пресудом као предмет спора утврђено и пресуђено истичући са свим друге ствари, које са самим спором немају ничега заједничког, онда је та пресуда према њему извршна у смислу § 275 грађ. суд. поступка услед неположене заклетве.

Ако је сукоб само о форми заклетве, то се регулисава по § 268 грађ. судског поступка.

IV.

Суд општине јаловик-изворске, актом својим од 17. јуна ове године Бр. 1270, тражи да му се одговори на питање учињено актом од 9. маја Бр. 1022, о томе: којој власти треба послати жалбу, изјављену на решење општ. суда, донесено по предмету стављене забране на кретност извесног грађанина поменутог општине.

— На ово питање одговарамо:

Уредништво нема први захтев општ. суда, у коме је, како суд, вели, ово питање опширно постављено.

Али, ако се суштина његова састоји у ономе, што се у овом другом акту истиче,

онда је овде случај § 19. грађ. суд. поступка, по коме се све жалбе по забранама шаљу првостепеним судовима.

V.

Један претплатник „Полицијскога Гласника“ пита:

„Има ли какве год власти, која би била надлежна да стане на пут оној неправди, коју чине црквене управе приликом сахране и опела умрлих, наплаћујући баснословне суме за звона, полелеје, свеће и т. д., јер се много пута теже осећа овај огроман трошак од саме несреће која смрћу члана породице наступа за ову.“

— На ово питање одговарамо:

Према Височајшој уредби од 24. јула 1849. године ВМ 1626, све ове таксе за звона, рипиде, свеће, чираке и т. д. с обзиром на закон о општинама, треба да одређује општински суд са одбором, па да их шаље на одобрење г. Министру просвете и црквених послова.

Само тако одређене таксе морају после грађани плаћати у даним случајевима.

Онде, где таксе нису прописане овим путем, нека се изјави захтев општини да ово питање регулише, и она ће бити дужна да то учини.

У осталом, општински судови треба да ово питање и без нарочитих захтева, јер је неоспоран факат, да су у неким местима, и ако су цркве богате, таксе невероватно велике..

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж Е С Е

Живота М. Манојловић, из Дражња у срезу грочанском, који је био на занату код Лазара Бркића, абаџије из Паланке, побегао је и сада се не зна где је. Живота је стар 15 год., раста средњег, лица сувоваза, очију плавих, косе смеђе, на себи има два гуња: један без а други са рукавима, кошуљу и гаће од сељачког платна, а на ногама тозлуке, чаране и опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти да Животу потраже и о резултату известе начелника среза грочанског с позивом на депешу Бр. 7619.

Стеван Јовановић, бив. дијурниста војне одеће из Београда, одговара код кварта варошког Управе града Београда због више казни дела, али је у бегству. Наређује се свима полицијским и општинским властима да Стевана потраже у својим домањима на нађеног спроведу поменутом кварту с позивом на Бр. 8113.

П О Т Е Р Е

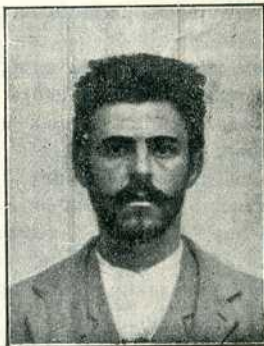
Сима Микић, из Параћина, има да одговара код начелника среза параћинског за извесно кривично дело, али сазнав за то побегао је. Сима је стар 43 год., средњег раста, пун, црномањаст, у цивилном оделу. Наређује се свима полицијским и општинским властима да Симу живо потраже у своме кругу власти и у случају проналаска да га стражарно упуте истражној власти с позивом на депешу Бр. 13245.

Драгиша Ст. Жикић, из Штубика, који је био у притвору код начелника среза брзопаланачког због опасне крађе, побегао је 12. т. м-ца. Драгиша је стар 19 год., раста средњег, добро развијен, косе, очију и обрва плавих, но ав, од одела има: зубун и чакшире од црног сукна, кошуљу од тежињавог платна, на глави црну јагњећу шубару, на ногама вунене чарапе и пресне опанке. Нека све полицијске и општинске власти настану да се Драгиша пронађе и стражарно спроведе испредној власти с позивом на Бр. 7001.

Непознати крађивац украо је Милији и Војиславу Браћи Ђековићима, из Крушевице у срезу жичком, две државне пушке модела 80 год., које су им биле предате на руковање. Пушке су са серијом «Д» № 7521 и 9209. Позивају се све полицијске и општинске власти да трагају за крађивцем и покрајом, на о резултату извести начелника среза жичког с позивом на Бр. 11303.

Милоје Сретеновић, осуђеник Управе Београдског Казненог Завода, побегао је 19. т. м-ца са рада из Топчидерске Економије. Милоје је стар 23 године, високог раста, црне косе и очију, дугих образа, црних бркова, у оделу белом осуђеничком; осуђен је био на три године за опасну крађу. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за одбеглим живо трагају и пронађеног стражарно спроведу поменутој Управи с позивом на Број 3070.

Драгутин Вељковић — „Гишица“, копкар, који је за више крађа био у притвору код начелника среза посавског округа ваљевског, ноћу између 13. и 14. т. м-ца пребио је гвоздену полуку на ансапи и побегао. Драгутин је стар 30 година, висок, црномањаст, велике главе, танка стаса, у грађанском оделу. Нека

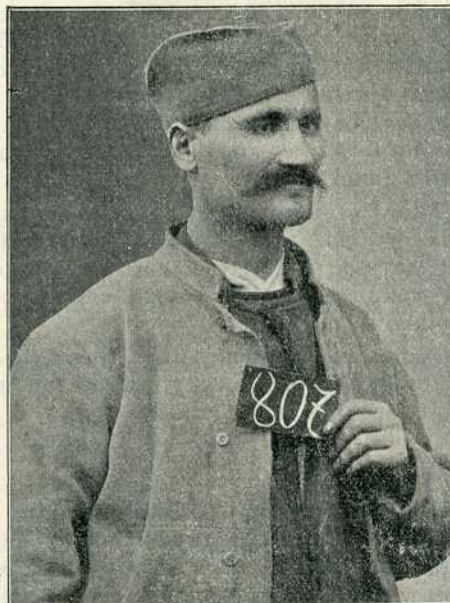
га све полицијске и општинске власти најживље потраже и пронађеног стражарно спроведу поменутом среском начелнику, с позивом на депешу Бр. 10.062.

Крађа стоке. Непознати крађивци ноћу 12. ов. мпа украли су два коња и једну кобилу Петру Петровићу и Милану Душићу из Заклопаче. Један је коњ матор 18 год., длаке шарено-беле, са жигом «Т» и «В» VII, по носу ољуштен од улара. Други је матор 7 год., длаке кулашасте, по челу врло мало цветаст, без жига и роваша. Кобила је матора 2 године и 3 м-ца, длаке доратасте, на челу цветаста, на десној плећки и грудима има белу длаку од убоја. Позивају се све полицијске и општинске власти да за крађивцима и покрајом живо

трагају па о резултату извести начелника среза грожанског с позивом на депешу Бр. 7565.

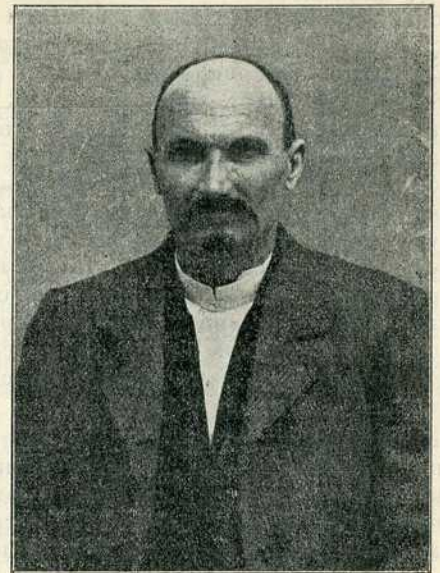
Ратко Милосављевић, земљоделац из Љутице у срезу пожешком, извршио је неколико опасних крађа и побегао по свој прилици пут Београда, но до сада се није могао пронаћи. Ратко је стар 34 године, висок, црномањаст, танких, црних бркова, црних очију, у оделу сељачком. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за одбеглим крађивцем трагају и о резултату извести начелника среза пожешкога, позивајући се на његову депешу Бр. 7671.

Илија Гавриловић, бив. осуђеник, који је издржавао полицијски надзор у општини канаревској (срез жички), побегао је 12. т. м-ца

и сада се не зна где се налази. Илија је стар 50 година, високог раста, у сељачком оделу, на

лицијским и општинским властима, да за њиме најживље трагају и пронађеног стражарно упуте

начелнику среза жичког с позивом на депешу Бр. 11513.

Рајко Ковачевић, трговачки помоћник, покрао је свога газду Светозара Милојевића, трговца овдашњег, па је некуда побегао. Рајко је родом из Невада у срезу таковском, стар је 18 година, сувоњав, танак, висок, у грађанском оделу. Сумња се, да је отишао у место рођења. Пронађеног ваља спровести Управи града Београда позивајући се на Бр. 25693.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Живка Марковић, служавка, родом из Панчева, пресудом кварта варошког Управе града Београда од 16. тек. мес. бр. 8134 каж-

ногама има опанке, а на глави црн, штофани шешир. Износимо Илијине фотографије: прву из времена кад је био на осуди, а другу из 1903. године, када је пуштен са осуде. Илија је познат као окорели зликовац, те је сва прилика, да је отишао некуд у намери да врши зла дела, те се с тога препоручује свима по-

њена је поред затвора и прогонством на свагда у Аустро-Угарску као крађивца. Скреће се пажња полиц. органима, да јој не допусте повратак у Србију, а у случају повратка да је казне и понова прогнају.